

Opvolgingsrapport van de Vakgroep Biologie

Contactpersoon: Valérie Lehouck

Datum: 23/01/2014

Uw vakgroep/onderzoeksgroep/dienst sloot enige tijd terug een duurzaamheidspact en engageerde zich zo tot meerdere engagementen op vlak van duurzaamheid. In dit opvolgingsrapport wordt een stand van zaken gegeven en de voortgang geëvalueerd.

Per thema wordt gevraagd naar:

- Sterk punt: welk genomen engagement kreeg veel navolging, heeft impact, kan inspirerend zijn voor anderen, ...?
- Vooruitgang: met welk engagement werd vooruitgang geboekt sinds het aangaan van het duurzaamheidspact, of sinds het vorige opvolgingsrapport?
- Zwak punt: welk genomen engagement bleef onder de verwachting?

Per genomen engagement wordt gepeild naar:

- 😊: actie sloeg aan, werd nagevolgd, behoort tot de courante praktijk van het merendeel van de personeelsleden, ...
- 😐: actie werd gelanceerd, maar slechts door een beperkte groep opgepikt.
- ☹️: actie kwam niet van de grond.

Aankopen

- Sterk punt: aankoop van gecertificeerd FSC-gelabelled en/of gerecycleerd print papier, gebruik (kennis) van kringloopwinkel
- Vooruitgang: zie sterke punten
- Zwak punt: aankoop van fairtradeproducten (koffie) gaan deels bergaf: vroeger wel OK, maar door koppelverhuur/verkoop van koffiezetapparaat en persoonlijke smaak wordt nu geen fairtradekoffie meer gedronken. Koffie, melk en suiker wordt in de meeste onderzoeksgroepen welk in bulk aangekocht/geleverd (dus afvalarm). Fruit (biopakket wassende maan) vervangt koekjes, maar slechts gedeeltelijk en niet in alle onderzoeksgroepen.

Wij houden rekening met de energiezuinigheid bij de aankoop van nieuwe toestellen

😊	Rekening houden met de energiezuinigheid (zie de website met energiekeurmerken) bij de beoordeling van offertes.
😐	Vooraf raadplegen van de website www.topten.eu , waar per productgroep een rangschikking wordt gegeven m.b.t. energiezuinigheid.
☹️	Inwinnen van advies bij energie@ugent.be in geval van aankopen van toestellen van meer dan 10 kW vermogen. → Ik denk niet dat dit gebeurt, maar kreeg nog geen reactie van het vakgroepsecretariaat
☹️	Aanvragen van een gratis energiescan bij de directie Gebouwen en Facilitair Beheer → is niet gebeurd
	Andere:

Wij proberen bij aankopen rekening te houden met de hele levenscyclus van het product/toestel

	Kwaliteitsvolle, stevige producten kopen.
	Milieuvriendelijk geproduceerde producten/toestellen kopen → beperkte info voor consument en daardoor moeilijker om erkenning mee te houden
	Producten kopen die weinig afval produceren tijdens hun gebruik. Bv weinig brandstofverbruik?
	Andere

Wij maken gebruik van de online kringloopwinkel van de UGent

	Vooraf nagaan of een toestel of product wordt aangeboden op de online kringloopwinkel van de UGent (wel nagegaan, maar weinig aankopen: aanbod beperkt)
	Toestellen of producten in overschot aanbieden op de online kringloopwinkel van de UGent.
	Andere: Intern hergebruik binnen onderzoeksgroep/vakgroep/externe contacten (incl Noord-Zuid: projectondersteuning, zie 'afval')

- Sterk punt: Er wordt goed gesorteerd. Biologisch fruit vervangt gedeeltelijk koekjes in koffiepauze; recyclage van labomateriaal (steriel vs niet-steriele petriplaten en potjes, rubberhandschoenen,...). Op 2 plaatsen zijn wormenbakken succesvol geïnstalleerd. Het gebruik ervan wordt gedeeld tussen onderzoeksgroepen. Er worden milieuvriendelijke poetsmiddelen gebruikt waar mogelijk (afwasmiddel). De kringloopwinkel is gekend en het principe 'uitgebreid' naar Noord-Zuid-samenwerking (dit jaar oa schenking van microscopen aan marien onderzoeksproject van De Zeeleeuw-Kenia, en educatief communicatieproject Kicora – Tanzania/Uganda en contacten van Prof. Dr. Dirk Verschuren) **Onderzoeksgroepniveau**: geen aluminiumfolie of kant-en-klare slaatjes in plastic verpakkingen, wel persoonlijke brooddozen, kop, bord en bestek; gedeeld gebruik van producten (bv. sla-olie en sambal-oelek). Collega's brengen eigen tuinproducten mee (appels, noten, kastanjes) voor bij de koffietafel. Selectieve inzameling van oud brood voor mensen met dieren thuis. Selectieve inzameling van gsm's en inkpatronen, ... (naast de 'gewone' afvalproducten).
- Vooruitgang: meer 'gedeelde' en afvalarme aankopen, recycleren van producten en materialen, sorteren (ladder van Lansink!)
- Zwak punt: Fruit (biopakket wassende maan) vervangt koekjes, maar slechts gedeeltelijk en niet in alle onderzoeksgroepen. Soepbekers: personeelsleden die soep afhaalden met een eigen (thermos)kop krijgen te horen dat dit niet mag omwille van veiligheidsoverwegingen. Jammer... Sommige zaken worden nu eenmaal hogerop beslist, en daar heeft ons personeel weinig vat op. Kan ook nog beter: 'afval' als gebruikte petriplaten worden in de meeste onderzoeksgroepen intern gerecycleerd (bv Terrestrische ecologie), maar in onderzoeksgroepen/vakgroepen waar uitsluitend steriel materiaal gebruikt wordt, wordt dit nog vaak weggegooid. Mogelijke oplossingen: per 'stockruimte'/magazijn: duidelijke apart inzameling. **Centrale ophaling zou het mogelijk maken om dit herbruikbaar materiaal als rubriek op de kringloopwinkel te plaatsen, en/of andere belangengroepen de kans te laten dit 'wegwerpmateriaal' af te halen (bv jeugdorganisaties als Jeugd en Wetenschap, Jeugdbond voor Natuur en Milieu, ... en secundaire scholen)**. Compost'bak' op de Sterre (limnologie) werd niet goed onthaald. Compostvat buiten (mariene) wel. Kan ook veel beter: doorgeven van voedsel als je op reis vertrekt om voedselverspilling tegen te gaan (gebeurt nu wel al met voedsel dat je zelf niet lust bv na de feestdagen). Selectieve inzameling van kurken moet beter gecommuniceerd worden (bv doos/bak voor selectieve ophaling op plaatsen waar regelmatig recepties doorgaan (Peristillium, Vergaderlokaal Sterre, Proeftuinstraat?))

Wij proberen afval zoveel mogelijk te recyclen en te herwaarderen

	Bij aankopen verpakkingsafval vermijden.
	Voldoende soorten vuilbakken op de juiste plaats voorzien. Hiertoe behoren PMD, papier, KGA, glas en restafval.
	Specifieke afvalstromen hergebruiken. Bijvoorbeeld materialen van maquettes, laboconstructies, enz.

😊	Op een juiste manier recycleren en hergebruiken.
😐	De studenten aanmanen om afval tijdens de lessen te vermijden of te recycleren. → Automaten beneden vervangen door drinkfontein?
😐	<p>Andere:</p> <p>Microtips, petriplaten, ... herautoclaveren</p> <p>Soeppotten of soepbekers gebruiken als 'bloempot' in experimenten</p> <p>Recyclage van labomateriaal (steriel vs niet-steriele petriplaten en potjes, rubberhandschoenen,...)</p> <p>GFT in wormenbakken, GSM's en inkpatronen gesorteerd</p> <p>Selectieve inzameling van oud brood</p> <p>Milieuvriendelijk afwasmiddel.</p> <p>De kringloopwinkelpincipe 'uitgebreid' naar Noord-Zuid-samenwerking (zie hoger)</p> <p>Geen aluminiumfolie of kant-en-klare slaatjes in plastic verpakkingen, wel brooddozen en borden resp. gedeeld gebruik van produkten (bv. sla-olie en sambal-oelek).</p> <p>Afvalarme aankopen voor koffiepauzes (koffie, suiker en melk in bulk; jammergenoeg wel soms nog veel verpakking bij koekjes)</p> <p>Collega's brengen eigen tuinprodukten mee (appels, noten, kastanjes) voor bij de koffietafel.</p>

Educatie

- Sterk punt:Thesissen worden nu standaard enkel digitaal geleverd aan leescommissarissen. Een gedrukt exemplaar wordt enkel geleverd op aanvraag. Slides worden gemaakt met aandacht voor printvriendelijkheid (zwart-wit, niet teveel nodeloze figuren). Aan studenten wordt gevraagd om enkel af te drukken indien nodig. Thesis-studenten 'draaien mee' in een onderzoeksgroep, worden dus ook 'opgeleid' om te sorteren etc (incl. gebruik van wormenbak voor GFT)
- Vooruitgang: sterke reductie papier-afvalberg, vakgroepwijd
- Zwak punt:Te weinig sensibiliseren en integreren van duurzaamheid in onderwijs, te weinig ingezet op participatie van studenten (wel gepland: overleg met studenten Gent10:10 en GBK ivm duurzaamheidsquiz, tekstje in WORM = GBK-blad)

Wij integreren het thema duurzaamheid meer in onze lessenpakketten

	Een spreker uitnodigen of een film tonen in verband met duurzaamheid → gebeurt in vakken die zelf over duurzaamheid gaan (bv Biodiversity and Conservation) en via het Marine Consortium of nav projectweken (bv Week van de Zee). Kan nog beter, bv filmpje rode lijstsoort in inleidingsles herbarium
	Studenten een tekst laten lezen of een paper laten schrijven omtrent duurzaamheid → afhankelijk van hoe breed duurzaamheid gedefinieerd is en van vakgebied
	In duurzaamheid integreren.
	De engagementen van de vakgroep (al dan niet in het kader van het) toelichten aan de studenten.
	Studenten de mogelijkheid geven om een bachelorproef/thesis te maken rond het thema milieu en duurzaamheid. → afhankelijk van hoe breed duurzaamheid gedefinieerd is en van vakgebied
	Andere:

Wij moedigen onze studenten aan om duurzaam te werken

	Via Minerva tips geven aan studenten om lesmateriaal bewust af te drukken.
	Studenten stimuleren om papers dubbelzijdig af te drukken.
	De mogelijkheid aanbieden om papers digitaal in te leveren zodat ze digitaal verbeterd kunnen worden.
	Aanmoedigen van studenten om hun opzoekingen in te scannen in plaats van te kopiëren.
	Andere:

Elektriciteit

- Sterk punt: Uitschakelen van toestellen, samengebruik
- Vooruitgang: - (was al grotendeels het geval)
- Zwak punt: -

Wij gaan rationeel om met IT

	De computer/laptop (automatisch) uitzetten wanneer hij voor langere tijd niet wordt gebruikt.
	De IT toestellen aansluiten op een schakelbare stekkerdoos die na de werkuren wordt uitgeschakeld.
	Verantwoord en correct geschaald aankopen van PC's en randapparatuur.
	Gebruik maken van 1 grote printer per gang/verdiep.
	Gebruik maken van centrale infrastructuur in plaats van eigen serverlokalen.
	Andere:

Wij gebruiken alle elektrische toestellen zo energie-efficiënt mogelijk

	De handleiding van alle elektrische toestellen duidelijk weergeven bij het toestel.
	De ventilatieopeningen van koelkast en diepvriezer jaarlijks reinigen.
	Een centrale koelkast voorzien in plaats van individuele koelkasten op de bureaus.
	Nakijken of de koelkasten nog goed sluiten.
	Diepvriezer en ultravriezers jaarlijks van ijs ontdoen.
	Ultravriezers op -75°C zetten in plaats van -85°C.
	De vaatwasser enkel gebruiken als hij vol is.
	De vaatwasser op het meest energiezuinige programma instellen.
	Trekkasten 's nachts volledig uitschakelen. Eventueel door behulp van een timer → niet altijd regelbaar cf gevoelig + afzetten niet wenselijk met huidige infrastructuur cf giftige dampen
	Andere:

Wij springen zuinig om met verlichting

	Lichten uitdoen bij afwezigheid of bij voldoende omgevingslicht --> schakelaars niet altijd gevonden, verwarring omdat deels automatisch en deels manueel
	Lokalen en kantoren slim en functioneel inrichten om optimaal gebruik te maken van het natuurlijk licht.
	Studenten aansporen om na de les de verlichting in de aula's uit te doen of dit zelf doen.
	Andere:

Keuken en catering

- Sterk punt: Op **vakgroepniveau**: groter aanbod vegetarische hapjes op recepties (meestal 75%!); lokale producten als relatiegeschenk (bv Roomer). Op **onderzoeksgroepniveau**: vegetarische lunchdagen, geen tonijn meer op het menu (wel meer duurzame vissoorten (haring en makreel) of veggie), redelijk wat bio-producten en lokale producten (uit de tuin van collega's, bv appels, noten, kastanjes), geen aluminiumfolie, samenaankoop van gebruiksmiddelen (sla-olie, sambal oelek), doorgeven van producten als je die zelf niet lust (voedselverspilling tegengaan)
- Vooruitgang: idem
- Zwak punt: Nog weinig biologisch/fairetrade op recepties (cf hoge prijs), kraantjeswater: kwaliteit stoot nog steeds op ongeloof/twijfel bij velen

Wij houden de keuken en de catering bij recepties en vergaderingen milieuvriendelijk

	Lokale producten en/of biologische producten gebruiken waar mogelijk.
	Afvalarme producten of herbruikbare verpakking gebruiken bij recepties, vergaderingen of in de keuken.
	Minstens één vegetarische optie voorzien bij recepties, groepsetentjes of in de keuken.
	Kraantjeswater in plaats van flessenwater of gekoeld bidonwater gebruiken bij recepties, vergadering of in de keuken.
	Met bovenstaande zaken ook rekening houden in relatiegeschenken.
	Andere (onderzoeksgroepniveau): Biologisch fruit ipv koekjes Duurzame visconsumptie stimuleren Samenaankoop van gebruiksmiddelen (sla-olie, sambal-oelek, kruiden) Doorgeven van producten als je die zelf niet lust (voedselverspilling tegengaan) Groentenweek in bakken (binnen of buiten, oa Sterre) → probl: wordt mee gemaaid!!

Papier

- Sterk punt: Thesissen worden nu standaard enkel digitaal afgeleverd aan leescommissarissen (opgelegd door OCB = opleidingscommissie Biologie). Een gedrukt exemplaar wordt enkel geleverd op aanvraag. Algemeen wordt minder afgedrukt door personeel én studenten (bv artikels elektronisch gelezen).
- Vooruitgang: sterke reductie papierafvalberg (-42 % voor Msc thesissen en -100% voor Bsc thesissen!; rondvraag toont aan dat deze exemplaren ook zelden thuis nog worden afgeprint)!
- Zwak punt: Er kan nóg meer gewerkt worden aan inktarme ppt-versies!

Wij zorgen ervoor dat onze cursussen op een duurzame manier afgedrukt worden

	Cursussen dubbelzijdig afdrukken.
	Cursussen afdrukken op gerecycleerd of gelabeld papier (FSC of Blaue Engel).
	Cursussen in de vorm van powerpointslides afdrukken met minstens 4 slides per pagina → GBK/studenten zelf drukken af met 2 slides/p. op vraag van studenten zelf (leesbaarheid)
	Printvriendelijke versies op Minerva plaatsen (PDF, per 4 of 6 slides). --> 2-3 slides per pagina op vraag van studenten, ook aangeboden als powerpoint zelf.
	Communiceren dat verwacht wordt dat papers/proefschriften dubbelzijdig en/of op gerecycleerd papier worden afgedrukt.--> of zelfs niet afgedrukt, opgelegd door OCB!! Bij afdrukken wordt wel degelijk gestimuleerd om dit dubbelzijdig en/of op gerecycleerd papier te doen.
	Andere:

Wij springen zuinig en verantwoord om met papier op de vakgroep/dienst

	De nodige gebruiksinformatie voor zuinig ophangen bij printers en kopieerapparaten.
	De standaardinstellingen van printer en kopieerapparaat op recto/verso, zwart/wit, draft zetten.
	De administratie jaarlijks doorlichten om zo papierefficiënt mogelijk te worden --> ? Vooral centraal een probleem... (cf boekjes Onderzoek Gent – al meermaals gecommuniceerd)
	De nodige papierbakken plaatsen om zowel recyclage als hergebruik mogelijk te maken.
	Het afdrukken van e-mails zo veel mogelijk vermijden.

	Enkel gerecycleerd of bosvriendelijk papier gebruiken.
	Andere: Gebruik estafette-envelop → Blijkbaar worden die centraal niet/weinig gebruikt: onze vakgroepsecretaresse: "Ik vraag de financiële dienst, telkens als die van mij op gaan raken, mij een pak terug te sturen. Zij gebruiken die zelf niet maar sturen dus op verzoek een pak gebruikte enveloppen op (secretariaat.dfin@ugent.be) ". Kan dit centraal eens aangekaart worden? + evt analyse hoeveel estafetteenveloppen er verspreid werden sinds 2011? % interne en externe correspondentie via estafette?
	Andere: FSC/recyclage print/kopieerpapier

Verwarming

- Sterk punt: Waar mogelijk, houden we tochtgaten gesloten (afplakken met karton) en openwaaierende deuren dicht. Verwarming is overigens iets waar we zelf weinig vat op hebben..., vandaar ook overal
- Vooruitgang: - (iets waar we weinig vat op hebben!)
- Zwak punt: Occasioneel gebruik van elektrische bijverwarmingstoestellen, aangezien we soms zonder verwarming zitten (2012-2013)

Wij gebruiken onze verwarmingsinstallaties zo efficiënt en zuinig mogelijk

	De verwarming op een juiste manier gebruiken.
	De radiatoren vrijhouden.
	Jaarlijks nagaan of alle deuren en ramen goed sluiten.
	De deuren gesloten houden.
	Andere:

Wij verwarmen onze lokalen in functie van onze aanwezigheid

	De verwarming in weinig of niet gebruikte lokalen afzetten.
	De verwarming in gangen, verbonden aan de groep, afzetten of op een lage temperatuur zetten.

	De verwarming in alle veelgebruikte lokalen overdag enkele graden lager zetten.
	Doorheen het jaar actief toekijken dat bepaalde ruimtes niet nodeloos worden verwarmd.
	Andere:

Werkreizen

- Sterk punt: Er wordt minder gereisd. Meer gebruik van skype-videoconferenties en webinars dan vroeger.
- Vooruitgang: idem
- Zwak punt: Nog steeds reizen velen via vliegtuig, ook voor kortere trajecten of congressen dicht bij huis (spaart tijd en geld...). Sommigen reizen echter zelfs naar N-Afrika per trein, of beslissen niet op congres te gaan indien niet strikt noodzakelijk. Het blijft evenwel bij individueel initiatief.

Wij beperken in zo groot mogelijke mate onze internationale (en vooral verre) werkreizen

	Het nodige communicatiemateriaal voor audio- en videoconferenties voorzien op de computer.
	Gebruik maken van de internationale leslokalen → soms, bv voor doctoraten waar buitenlands juryid niet op kan aanwezig zijn.
	Richtlijnen opstellen om vliegweizen (internationaal, intercontinentaal) te beperken. → deze werden opgesteld, maar zijn niet bindend en worden zelden gevolgd (wel Sterre)
	Andere:

Wij trachten zoveel mogelijk alternatieve vervoersmiddelen voor het vliegtuig te gebruiken

	Richtlijnen opstellen voor het gebruik van treinreizen of carpoolen. → deze werden opgesteld, maar zijn niet bindend en worden zelden gevolgd.
	Andere:

Woon- en werkverkeer

- Sterk punt: Bijna iedereen reist per openbaar vervoer/fiets!
- Vooruitgang: - (was al grotendeels zo)
- Zwak punt: -

Wij verplaatsen ons zo duurzaam mogelijk naar het werk

	Zoveel mogelijk gebruik maken van de mogelijkheden binnen UGent.
	Zoveel mogelijk gebruik maken van fiets, openbaar vervoer of carpooling.
	Andere:

Wij verplaatsen ons zo duurzaam mogelijk tijdens het werk

	Dienstverplaatsingen binnen een straal van 4 km afleggen met de fiets.
	Verzekeren dat er voldoende dienstfietsen en een registratiesysteem ter beschikking zijn.
	Dienstverplaatsingen naar bestemmingen in de nabijheid van een station overbruggen met het openbaar vervoer.
	De cambiowagens (enkel) gebruiken naar plaatsen die anders moeilijk te bereiken zijn.
	Andere: Samenfietsen/oprichten groepen voor zomer/wintertrofee bij BikeToWork

Communicatie en participatie

- Sterk punt: Organiseren afhaalpunt Biologische groenten en fruit (Wassende Maan) voor personeelsleden is een succes. Ruime deelname aan acties als 'sing for the climate' en 'car free day' onder personeel, evenas aanwezigheid op initiatieven als Ecomarkt.
- Vooruitgang: idem
- Zwak punt: Communicatie/engagement kan zeker beter; nu beperkt tot mailverkeer of communicatie op vakgroepvergaderingen of persoonlijk. Betere zichtbaarheid (bv op website valgeoep, apart 'vak' duurzaamheid met tips + verslagen) is wenselijk. Verder is het misschien wenselijk om ook vakgroepoverschrijdende initiatieven te nemen → Jaarlijkse samenkomst/duurzaamheidscafé om te leren uit elkaars initiatieven en elkaar zo te stimuleren? Lerende netwerken?

Wij communiceren facultaire milieuproblemen zo snel mogelijk met de afdeling Milieu

	Een mail sturen naar energie@UGent.be indien er problemen of suggesties zijn.
	De duurzaamheidsverantwoordelijke van de groep laten participeren in de facultaire milieucommissie of een werkgroep aan de faculteit → is niet gebeurd, wordt aan gewerkt.
	Geëngageerde personeelsleden, experts of beleidsmensen laten meewerken aan de langetermijnvisie op vlak van duurzaamheid voor de UGent in het kader van het project Transitie UGent (www.UGent.be/TransitieUGent).
	Andere: -Ledeganck als afhaalpunt voor Biologische groenten en fruit (Wassende Maan) -De duurzaamheidsverantwoordelijke participeert in studiedagen rond duurzaamheid (systeemonderwijs, ecocampus) en volgt acties/ontwikkelingen op van organisaties ivm duurzaamheid in het hoger onderwijs mbt onderwijs (RootAbility vzw & Educatie Voor Duurzame Ontwikkeling) en onderzoek (EndEcocide & Centrum voor Duurzame Ontwikkeling)

Wij communiceren over duurzaamheid binnen onze vakgroep/dienst

	De deelname aan het Duurzaamheidspact communiceren onder de collega's en hen enthousiast houden.
	Het draagvlak voor het project Transitie UGent mee helpen vergroten binnen de vakgroep/dienst.
	Deelnemen aan de sensibilisatiecampagnes van de UGent rond duurzaamheid, energie en mobiliteit door het ophangen van affiches.
	Meewerken aan of aanwezig zijn op speciale acties (hangt van jaar tot jaar af).
	Andere:

Intussen klaar om een stapje verder te gaan en bijkomende engagementen aan te gaan? Vul een nieuw duurzaamheidspact in op www.ugent.be/duurzaamheidspact!